

נחשפה רשת החשודה בקיזוז והפצת חשבוניות פיקטיביות

רשות המסים חשפה רשת ארצית החשודה בקיזוז ובהפצת חשבוניות פיקטיביות תוך שימוש באנשי קש, בהיקף של כ-200 מיליון שקל. הפרשה, שאותה חקר משרד הקירות מכס ומע"מ ירושלים בחודשים האחרונים בחקירה סמויה, הפכה לגלויה אמש, עם מעצרים של חמישה חשודים שעמדו על-פי החשד בראש הרשת. כפי שעולה מבקשות המעצר, על-פי החשד, מוראד ערמין, תושב מזרח ירושלים, עומד בראש הרשת ומרכז את פעילותה, בסיועם של מספר אנשים, שלכל אחד מהם תפקיד מוגדר בניהול ובהפעלת הרשת. מהחקירה עלה חשד, כי ערמין בסיוע של מוראד מטר ומחמוד אבו עסב, הקימו רשת נרחבת ומסועפת הפועלת ממזרח ירושלים, שכל עיסוקה ופעילותה הם גיוס אנשי קש, פתיחת חברות קש על שמם ומכירת חשבוניות מס לעסקים ולחברות בישראל, תוך הספקת חשבוניות מס פיקטיביות לצורך קיזוז והתחמקות מתשלום מס.

נעצר יועץ מס

שלושת החשודים המרכזיים נעצרו אתמול והבוקר נעצרו שני חשודים נוספים. הראשון, מדן דויטשר, יועץ מס מתל-אביב, החשוד כי טיפל במספר גדול של חברות פיקטיביות, ערך והגיש עבורן דוחות כוזבים למע"מ, בלי שהיה ברשותו תיעוד מתאים כנדרש. עפ"י החשד, דויטשר אף הנפיק ממחשבו חשבוניות מס של מספר חברות בלי שקיבל על כך אישור מבעלי החברות. החשוד הנוסף, יעקב שמואל מאשקלון, היה אחראי עפ"י החשד על גיוס אנשי-קש קשיי-יום מהמגזר היהודי, ופתח על שמם חברות פיקטיביות תוך שהוא נעזר במנהלי חשבונות, ביועצי מס, בעורכי דין ועוד. מבקשות המעצר עולה, כי מערכת הפצת החשבוניות הפיקטיביות מורכבת משרשרת עבריינית ארוכה הדומה מאוד לפעילותו של ארגון פשיעה, שבראשה עומד קורקור המרכז את הפעילות העבריינית. כלומר, אחראי על התשלומים למפיצי החשבוניות, למנהלי החשבונות ולעורכי הדין, מדפיס ומזמין חשבוניות ושולח אותן עם שליחיו להפצה בישראל, אך בפועל הראש אינו בא במגע אישי עם הרשויות בישראל. בית משפט השלום בירושלים האריך אתמול והיום, במספר ימים, את מעצרים של ארבעה מהחשודים בהפצה. דויטשר שוחרר ממעצר תחת מגבלות.

אלה לויזנירוב

דיני חברות

פרופ' שרון חנס ופרופ' אהוד קמר

דירקטורים בכובע השופט

השופט כבוב. התפתחות דיני החברות בישראל (צילום: איל יצהר)

תובענה נגזרת היא חריג לכלל הרגיל בדיני התאגידים, שלפיו הנהלת החברה והדירקטוריון שלה מנהלים את כל ענייני החברה, לרבות ההחלטה לנקוט הליכים משפטיים. אולם קורה כי מי שפגעו בחברה הם לעתים חברי הדירקטוריון עצמם, מנהלי החברה או בעלי השליטה בחברה. במקרים כאלה קיים חשש שהחברה לא תעמוד על זכויותיה. לשם כך נוצר בדין מנגנון התביעה הנגזרת אשר במסגרתה יכול בעל מניות לנהל את התביעה בשם החברה. זאת, לאחר שקיבל את אישור בית המשפט. אם יזכה בעל המניות במשפט, תיהנה החברה מפרי עמלו והוא יזכה לגמול על מאמציו. אישור בית המשפט אינו המשוכה האחרונה שעומדת בדרכו של התובע בתביעה נגזרת. כיוון שהתביעה מוגשת בשם החברה, הרי שגם לאחר אישורה כתביעה נגזרת, יכול הדירקטוריון למנות ועדה מיוחדת של דירקטורים בלתי-תלויים ונעדרי עניין אישי, אשר ישקלו אם יש טעם בתביעה, ובהתאם לצורך גם יתערבו בהליך המשפטי, במטרה ליטול מהתובע את ייצוג החברה. לאחר שהוועדה המיוחדת בדקה את העובדות ושקלה את משמעותן היא יכולה לבקש מבית המשפט לדחות את התביעה או לעצב פשרה, ולהגיש לאישור בית המשפט – והכול בשם החברה.

תפקיד הוועדה בדין הישראלי

הכרעתו של השופט חאלד ככוב בעניין חברת הביטוח איילון היא הפעם הראשונה שבה התייחס בית משפט ישראלי להתערבות ועדה בלתי-תלויה בתביעה נגזרת. לעומת המצב בישראל, הפסיקה האמריקנית כבר התייחסה לנושא בהרחבה. בארה"ב קיימות גישות שונות להמלצותיה של הוועדה הבלתי-תלויה ולבקשותיה. במדינת ניו-יורק, למשל, מייחסים בתי המשפט משקל מכריע לבקשת ועדה כזו לדחות את התביעה, אם אכן שוכנע בית המשפט כי הוועדה נטולת פניות וכי היא ניהלה הליך בירור מקיף וענייני. לעומת זאת, במדינת דלאוור (המדינה המשמעותית ביותר מבחינת דיני תאגידים בארה"ב), בית המשפט עשוי לאפשר לתביעה להימשך בנסיבות דומות. בעניין חברת איילון השופט ככוב שקל לראשונה את ההצדקות לקיומו של מוסד זה גם בישראל. באותו עניין הוקמה בחברת איילון ועדה בלתי-תלויה של דירקטורים כדי לבחון תביעה נגזרת שהגיש בעל מניות לבית המשפט בשם החברה, נגד בעל השליטה, בגין תשלומי שכר יתרים שקיבל לכאורה מהחברה. בטרם אישר בית המשפט את התביעה כתביעה נגזרת, הודרה הוועדה ומינתה לעצמה מומחים, בחנה את התביעה, ניהלה משאומתן עם התובע ועם בעל השליטה, וגיבשה הסכם פשרה. השופט ככוב אישר את הפשרה ופנה לדון בהרחבה בתפקיד הוועדה

בפעם הראשונה קובע בית המשפט, כי גם בישראל יש מקום לשימוש בוועדה בלתי תלויה של דירקטורים, בתביעה נגזרת שהגיש בעל מניות נגד בעל השליטה, וזאת לצורך ניהול משאומתן עם הצדדים וגיבוש פשרה

בדין הישראלי, תוך שהוא נותן הכוונה לחברות המעוניינות להיעזר במוסד זה. לאחר סקירת פסיקה משווה וניתוח הדין הקיים בישראל, קבע השופט חאלד ככוב כי גם בישראל יש מקום לשימוש בוועדה כזאת, אולם לדידו מדובר בחריג אשר דורש הצדקות מיוחדות לפי טיב התביעה שעל הפרק. במקרה שעמד לנגד עיניו שיבח השופט את עבודת הוועדה, על שחסכה זמן שיפוטי יקר בבירור עובדתי ומשפטי והובילה להסדר פשרה הוגן.

התפקיד ההדרכתי של המחלקה הכלכלית

במישור העקרוני, ככוב יצר חידוש לעומת הכלל הנהוג בארה"ב, הן בנייר יורק והן בדלאוור. לשיטתו של השופט, ראוי שחברה המעוניינת להקים ועדה בלתי-תלויה לאחר שהוגשה תביעה נגזרת לבית המשפט תבקש לשם כך את רשותו של בית המשפט. הפנייה תאפשר לבית המשפט לסנן את המקרים המיוחדים שבהם ועדה כזאת יכולה להועיל, לאשר את הרכבה, לכוון את פעולתה ולתאם

את זמני עבודתה עם פעולתו של בית המשפט. גישה זאת של השופט ככוב משתלבת בתפקיד ההדרכתי שנטלה על עצמה המחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל-אביב. במסגרת זו בולטת, בין השאר, ההדרכה של השופט דניאל קרית-מאיר לגבי הדרך שבה יש לנהל משאומתן על עסקה עם בעל השליטה (פסק-הדין בעניין כמצ'יינה), ולגבי הדרך שבה יש למנות מומחה בלתי-תלוי (ההחלטה בעניין בוק). דוגמה נוספת היא החלטה בעניין חברת מנועי בית-שמש מהעת האחרונה, שבה קבעה השופטת רות רונן מספר קביעות עקרוניות כאשר להליך האכיפה המנהלית של דיני ניירות הערך.

אם נחזור לסוגיה שבה מתמקדת רשימה זאת, הרי שבארה"ב בית המשפט אינו מתערב מראש בעבודת הוועדה הבלתי-תלויה. אולם מסורת של פסיקה ארוכת-שנים מבהירה לשחקנים בשוק ההון – מתני יש טעם בהקמת ועדה כזאת, כיצד ראוי לאייש אותה, ואיך עליה לפעול כדי שבית המשפט יתחשב בעמדתה. מנגד, בישראל טרם התפתחה מסורת דומה, והשופט ככוב העדיף ליצור ודאות על-ידי הכוונה מוקדמת. ייתכן שהכללים שיתפתחו בישראל עם הזמן ידמו לאלה שבארה"ב, אך ההכוונה המוקדמת יכולה לצמצם את פרק הזמן שיידרש להתגבשותם. ייתכן גם שלאחר שתפתח הפסיקה והשחקנים בשוק ההון ילמדו כיצד הם נדרשים לנהוג, שוב לא יהיה צורך בהכוונה מוקדמת, ובית המשפט יצמצם את הדרישה לקבל אישור מראש לפעולת הוועדה הבלתי-תלויה. כך או כך, העיסוק בוועדת הדירקטוריון המיוחדת לעניין תובענה נגזרת מהווה התפתחות חשובה בדיני החברות בישראל. ●

פרופ' שרון חנס מאוניברסיטת תל-אביב הוא מנהל מרכז-על צגלה למחקר בינתחומי של המשפט. פרופ' אהוד קמר הוא מנהל-משותף של מרכז פישר לממשל תאגידי ולרגולציה של שוק ההון באוניברסיטת תל-אביב.